

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl [SESV](#) 26, 49 ir 114 straipsnių, [Chartijos](#) 49 straipsnio, Direktyvos [2014/23/ES](#) 3, 38 ir 41 straipsnių, Direktyvos [2014/24/ES](#) 57 ir 58 straipsnių, taip pat teisinio saugumo principo išaiškinimo.

Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas pateikė šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar [SESV](#) 26 straipsnis, siejamas su [SESV](#) 49 ir 114 straipsniais, Direktyvos [2014/24/ES](#) 57 straipsnis, siejamas su [šios direktyvos] 58 straipsniu, taip pat Direktyvos [2014/23/ES](#) 3 straipsnis, siejamas su [šios direktyvos] 38 ir 41 straipsniais, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas toks teisinis reglamentavimas, kaip nagrinėjamas šioje byloje, pagal kurį baudos skyrimas pagal [VSPR įstatymo] 13 straipsnį ir jos nesumokėjimas lemia draudimą sudaryti sutartis ir koncesijos sutartis su viešuoju sektoriumi (tiek vykdant viešojo pirkimo procedūrą, tiek jos nevykdant) vien dėl išbraukimo iš [VSPR]?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar [SESV](#) 26 straipsnis, siejamas su [SESV](#) 49 ir 114 straipsniais, Direktyvos [2014/24/ES](#) 57 straipsnis, siejamas su [šios direktyvos] 58 straipsniu, taip pat Direktyvos [2014/23/ES](#) 3 straipsnis, siejamas su [šios direktyvos] 38 ir 41 straipsniais, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama skirti baudą pagal [VSPR įstatymo] 13 straipsnio 1 dalies a punktą, kai jos nesumokėjus gresia išbraukimas iš [VSPR]?

3. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar [Chartijos](#) 49 straipsnis ir iš jo kylantis bausmių proporcingumo principas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas toks teisinis reglamentavimas, kaip nagrinėjamas šioje byloje, kai viešojo sektoriaus partneriui skirtos baudos nesumokėjimas automatiškai, nesant galimybės atsižvelgti į pažeidimo sunkumą, individualias jo padarymo aplinkybes ir baudos nesumokėjimo priežastis, lemia šio partnerio išbraukimą iš [VSPR] ir draudimą dvejus metus nuo išbraukimo dienos įtraukti jį į [šį registrą]?

4. Ar [Chartijos](#) 49 straipsnis ir bausmių proporcingumo principas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas toks teisinis reglamentavimas, kaip nagrinėjamas šioje byloje, pagal kurį institucija, skirianti baudą viešojo sektoriaus partneriui, automatiškai nustato [šio partnerio gautą] ekonominę naudą atitinkantį jos dydį ir neturi galimybės keisti jo atsižvelgdama į atitinkamo pažeidimo pobūdį, taip pat negali atsižvelgti į kitas neigiamas (sankcijos) teises pasekmes, kurių gali kilti nubaustajam po baudos skyrimo?

5. Ar [Chartijos](#) 49 straipsnis, bausmių teisėtumo ir proporcingumo principai bei teisinio saugumo principas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas toks teisinis reglamentavimas, kaip nagrinėjamas šioje byloje, pagal kurį skiriama [viešojo sektoriaus partnerio

gautą] ekonominę naudą atitinkančio dydžio bauda, nors pačiuose teisės aktuose aiškiai nenurodyti pagrindiniai šios naudos nustatymo kriterijai, susiję su jos apskaičiavimo pagrindu ir laikotarpiu, per kurį ji buvo gauta?

6. Ar [Chartijos](#) 49 straipsnis, bausmių teisėtumo principas ir teisinio saugumo principas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas toks teisinis reglamentavimas, kaip nagrinėjamas šioje byloje, pagal kurį baudos skyrimo teisinis pagrindas yra įgaliotojo asmens nešališkumo reikalavimo nesilaikymas, nepatikslinant kriterijų, kuriais remiantis turi būti vertinamas šis nešališkumas?

Dėl pirmųjų trijų prejudicinių klausimų priimtimumo, ESTT pažymėjo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, jog atsakymas į juos turi esminę reikšmę siekiant įvertinti, ar viešojo sektoriaus partnerio galimas išbraukimas iš Slovakijos viešojo sektoriaus partnerių registro (toliau – VSPR), kaip antrinė jam skirtos baudos nesumokėjimo pasekmė, yra suderinamas su ES teise. Tačiau prašyme nebuvo pakankamai išsamiai pateikta faktinių aplinkybių, leidžiančių nustatyti, ar viešojo sektoriaus partnerė (Mabonex Slovakia) nesumokėjo baudos, ar dėl to ši bendrovė buvo išbraukta iš VSPR, ar dėl to neteko galimybės sudaryti viešojo pirkimo ar koncesijos sutarčių su viešojo sektoriaus subjektais. Vadinasi, pirmieji trys prejudiciniai klausimai yra grindžiami hipotetine situacija, nesuteikia pakankamai informacijos, leidžiančios ESTT pateikti naudingą atsakymą, todėl pirmasis–trečiasis prejudiciniai klausimai pripažinti nepriimtinais.

ESTT nurodė, kad šeštasis prejudicinis klausimas, kuriuo siekiama išsiaiškinti, ar [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 dalis ir teisinio saugumo principas turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias asmeniui, įgaliotam įregistruoti viešojo sektoriaus partnerį VSPR, neleidžiama atlikti šios registracijos kilus abejonėms dėl jo nešališkumo dėl ryšių su viešojo sektoriaus partneriu (visų pirma asmeninių ar turtinių), nenustatant kitų vertinimo kriterijų ir neatsižvelgiant į tai, kad už šio reikalavimo nesilaikymą skiriama baudžiamojo pobūdžio sankcija, nagrinėtinas pirmiausia.

ESTT priminė, kad pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, kad: 1) teisės normos būtų aiškios ir tikslios ir 2) jų taikymas nuspėjamas teisės subjektams, visų pirma, kai jos gali turėti neigiamų pasekmių. Šis principas reikalauja, kad teisės norma leistų suinteresuotiesiems asmenims tiksliai sužinoti ja nustatytų pareigų apimtį, kad jie galėtų aiškiai žinoti savo teises ir pareigas ir imtis atitinkamų veiksmų. [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas teisėtumo baudžiamosiose bylose

principas, kuris yra konkreti bendrojo teisinio saugumo principo išraiška, visų pirma, reiškia, kad įstatyme turi būti aiškiai apibrėžtos nusikalstamos veikos ir bausmės už jas. Ši sąlyga įvykdoma, jei teisės subjektas iš atitinkamos nuostatos formuluotės ir prireikus iš teismų pateikto išaiškinimo gali žinoti, kurie veiksmai ir neveikimas užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

Šios bylos kontekste ESTT konstatavo, kad nacionalinės teisės norma (VSPR įstatymo 19 straipsnio c punktas), apibrėždama nešališkumo pareigą per asmeninius ir turtinius ryšius tarp įgaliotojo asmens ir viešojo sektoriaus partnerio, leidžia suprasti pareigos turinį, galimas jos pažeidimo pasekmes ir nustatytas sankcijas. Be to, aiškiai nurodoma, kokie santykiai nelaikomi keliančiais abejonių dėl nešališkumo, pavyzdžiui, advokato, notaro, mokesčių konsultanto veikla pagal nustatytas profesines taisykles. Vadinas, šios normos formuluotė atitinka reikalavimą, įtvirtintą [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 dalyje. ESTT nuomone, tai, kad registruojančiai institucijai yra suteikiama plati diskrecija vertinti, ar įgaliotojo asmens santykiai su viešojo sektoriaus partneriu gali pažeisti tame straipsnyje įtvirtintą nešališkumo pareigą, savaime negali lemti išvados, kad ši nuostata nepakankamai aiški ir tiksli, kaip tai suprantama pagal [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 dalį. ESTT pažymėjo ir tai, [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 daliai neprieštarauja šio nešališkumo aiškinimas nacionaliniuose teismuose remiantis jurisprudencija, suformuota dėl teisėjų nešališkumo, kadangi toks aiškinimas yra pagrįstai numatomas, o jurisprudencijos taikymas pagal analogiją kitoms situacijoms laikytinas įprastu ir numatomu teisės aiškinimo metodu.

Atsakydamas į šeštąjį prejudicinį klausimą ESTT konstatavo, kad [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 dalis, teisinio saugumo principas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos pagal juos nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad asmeniui, įgaliotam įregistruoti bendrovę VSPR, neleidžiama atlikti šios registracijos, jeigu dėl jo su viešojo sektoriaus partneriu palaikomų santykių gali kilti abejonių jo nešališkumu, visų pirma, dėl jų su šiuo viešojo sektoriaus partneriu siejančių asmeninių ar turtinių ryšių, nepatikslinant kitų kriterijų, leidžiančių įvertinti šį nešališkumą, ir neatsižvelgiant į tai, kad už šio nešališkumo reikalavimo nesilaikymą skiriama baudžiamoji pobūdžio sankcija, su sąlyga, kad, atsižvelgdami į šių nacionalinės teisės nuostatų formuluotę ir į kompetentingų nacionalinių teismų pateiktą jų išaiškinimą pagal įprastus teisės aiškinimo metodus, šis įgaliotasis asmuo ir nurodytas viešojo sektoriaus partneris gali pakankamai aiškiai ir tiksliai suprasti, kokie veiksmai ir neveikimas gali sukelti jų baudžiamąją atsakomybę. ESTT pažymėjo ir tai, [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 daliai neprieštarauja šio nešališkumo aiškinimas

nacionaliniuose teismuose remiantis jurisprudencija, suformuota dėl teisėjų nešališkumo, kadangi toks aiškinimas yra pagrįstai numatomas, o jurisprudencijos taikymas pagal analogiją kitoms situacijoms laikytinas įprastu ir numatomu teisės aiškinimo metodu.

Penktuoju prejudiciniu klausimu nacionalinis teismas siekė išsiaiškinti, ar draudžiamas nacionalinis reguliavimas, kai pagal už įgalioto įregistruoti bendrovę VSPR asmens nešališkumo reikalavimo nesilaikymą numatyta bendrovei skirti tik baudą, atitinkančią iš santykių su viešuoju sektoriumi gautą ekonominę naudą, nenustatant jos apskaičiavimo kriterijų.

Atsakydamas į penktąjį prejudicinį klausimą ESTT konstatavo, kad [Chartijos](#) 49 straipsnio 1 dalis ir teisinio saugumo principas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias už asmeniui, įgaliotam įregistruoti bendrovę VSPR, nustatyto nešališkumo reikalavimo nesilaikymą numatyta tik skirti šiai bendrovei baudą, atitinkančią ekonominę naudą, jos gautą iš santykių su viešuoju sektoriumi, nepatikslinant šią naudą leidžiančių nustatyti kriterijų, su sąlyga, kad šie kriterijai gali kilti iš kompetentingų nacionalinių teismų taikomo įprasto teisės aiškinimo metodo, todėl nurodyta bendrovė gali pakankamai aiškiai ir tiksliai suprasti, kokios sankcijos jai gresia už šių teisės nuostatų pažeidimą.

Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar [Chartijos](#) 49 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamas nacionalinis reguliavimas, pagal kurį už pažeidimą bendrovei automatiškai skiriama bauda, atitinkanti ekonominę naudą, jos gautą iš santykių su viešuoju sektoriumi, nesuteikiant kompetentingai institucijai galimybės individualizuoti sankcijas, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir į kitas neigiamas teises pasekmes, kurių gali kilti nubaustai bendrovei dėl baudos skyrimo.

ESTT priminė, kad pagal [Chartijos](#) 49 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą bausmių proporcingumo principą reikalaujama, kad sankcijos griežtumas atitiktų nagrinėjamo pažeidimo sunkumą. Proporcingumo principo reikia laikytis ne tik nustatant pažeidimo sudėtį, bet ir numatant taisykles, susijusias su baudų griežtumu, ir vertinant veiksnius, į kuriuos galima atsižvelgti nustatant baudas. ESTT yra konstatavęs ir tai, kad pagal nacionalinės teisės aktus leidžiamos baudžiamosios priemonės neturi peržengti to, kas būtina šių teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti; sankcijų griežtumas turi atitikti pažeidimų, už kuriuos jos skiriamos, sunkumą ir, visų pirma, užtikrinti realų atgrasomąjį poveikį.

Šios bylos kontekste ESTT pažymėjo, kad sankcija (bauda), kurios dydis lygus ekonominei naudai, kurią bendrovė gavo iš santykių su viešuoju sektoriumi nesilaikydama nacionalinio įstatymo reikalavimų, gali būti laikoma nuoseklia ir tinkama priemone siekiant tame įstatyme įtvirtintam tikslui – užtikrinti teisinių ir komercinių santykių, tarp viešojo sektoriaus ir jo partnerių skaidrumą. Bausmių proporcingumo principui savaime neprieštarauja ir tai, kad nėra nustatytos tokiai sankcijai (baudai) viršutinės ribos, nes sankcija (bauda) turi būti veiksminga, atgrasanti ir baudžiamojo poveikio.

Vis dėlto, ESTT pabrėžė, kad proporcingumo principui prieštarauja automatinis tokios sankcijos (baudos) skyrimas, kai registruojančioji institucija, skirdama sankciją (baudą) neatsižvelgia į padaryto pažeidimo sunkumą, konkretaus atvejo aplinkybes, į tai, ar registre pateikta informacija yra teisinga.

ESTT atkreipė dėmesį, kad nacionalinis teismas turės įvertinti, ar skirdama sankciją (baudą) registruojančioji institucija atsižvelgė į visas svarbias konkretaus atvejo aplinkybes, įskaitant nagrinėjamos pareigos pažeidimo pobūdį, sunkumą, jo padarymo būdą ir padarinius.

ESTT taip pat pasisakė dėl kitų galimų neigiamų pasekmių nubaustai bendrovei. Vertinant sankcijos (baudos) proporcingumą, registruojančioji institucija neprivalo atsižvelgti į galimą viešojo sektoriaus subjekto sprendimą nutraukti sutartį su viešojo sektoriaus partneriu, nes sprendimą dėl sutarties nutraukimo turi priimti pats viešojo sektoriaus subjektas, taip pat į galimą viešojo sektoriaus partnerio išbraukimą iš VSPR dėl baudos nesumokėjimo, nes baudos skyrimo metu nėra galimybės nustatyti, ar šios pasekmės apskritai atsiras.

Atsakydamas į ketvirtąjį prejudicinį klausimą ESTT konstatavo, kad [Chartijos](#) 49 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias jas pažeidusiai bendrovei automatiškai skiriama bausmė, atitinkanti ekonominę naudą, kurią ji gavo iš santykių su viešuoju sektoriumi, ir kompetentinga institucija, nustatydamą šios baudos dydį, neturi galimybės atsižvelgti į jokiais su nagrinėjamos pareigos pažeidimu susijusias aplinkybes. Tačiau [Chartijos](#) 49 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias skiriamai baudai nustatyti minimalus ir maksimalus dydžiai, jeigu kompetentinga institucija visų pirma atsižvelgia į nagrinėjamos pareigos pažeidimo pobūdį, sunkumą, jo padarymo būdą ir padarinius.